

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדני (מד, יח)

נאמר בבראשית רבה צג ו': אמר רבי סימון: [אמר יהודה ליוסף:] בנמוסות שלנו כתיב (שמות כב, ב) 'ואם אין לו ונמכר בגנבתו', וזה יש לו לשלם.

קשה, הלא יהודה רוצה לפטור את בנימין מ"ואם אין לו ונמכר בגנבתו" על ידי תשלום הגנבה, אם כן היה עליו להקדים את הרישא של הפסוק שהוא עיקר טענתו: "בנמוסות שלנו כתיב 'שלם ישלם'?"

[אמנם יש מהדורות של המדרש שבהן כן מוזכר הפסוק מראשיתו.] ועוד יש להקשות: מה מועילה טענת יהודה כי יש ביד בנימין לשלם את גנבתו, והרי יוסף יכול להשיבו כי אין מדבר בחפץ רגיל שיש לו ערך מוגדר, אלא מדובר בגביע מיוחד שבעזרתו מנחשים, ולגביע כזה אין ערך כספי!

בספר "פניני קדם" מביא בשם "לקוטי שושנים" שענין אחד מתורץ בשני: אם יהודה היה אומר לו "שלם ישלם", באמת היה יוסף יכול לדחותו בטענה שלגביע אין ערך כספי.

לכן אמר לו יהודה: "אם אין לו ונמכר בגנבתו", ואומרת הגמרא (קדושין יח ע"א) "גניבו חמש מאות, ושוה אלף - אינו נמכר כלל".

לכן טען לו יהודה טענת "ממה נפשך": אם תסכים - אזי "שלם ישלם", ואם תאמר שלחפץ הגנוב אין ערך - אזי גם לבנימין אין ערך ואם כן עליך לשחרר אותו.

מקור: הרב שלמה לוונשטיין שליט"א